

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2021

Tomáš Vácha

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**První křížová výprava a počátky Jeruzalémského
království**

Tomáš Vácha

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

**První křížová výprava a počátky Jeruzalémského
království**

Tomáš Vácha

Vedoucí práce:

PhDr. Jan LHOTÁK, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň

2021

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Janu Lhotákovi, Ph.D. za obětavý přístup, cenné rady a odborné vedení mé práce.

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2021

.....

Obsah

Úvod	7
Vyhlášení křížové výpravy	10
Boje v Malé Asii	17
Dobývání Antiochie	23
Cíl výpravy - Jeruzalém	30
Jeruzalémské království	36
Závěr	42
Seznam použité literatury	43
Resumé	46

Úvod

První křížová výprava započala sérii konfliktů mezi dvěma kulturami, které trvaly až do konce 13. století, a tak stály mnoho lidských životů. Toto období bývá často zromantizováno udatnými a čestnými rytíři v lesklých zbrojích bojující z vůle boží za ochranu bezbranných. Tento ideál bychom mohli najít na samotném počátku první křížové výpravy, avšak politická situace konce 11. století a touha po zisku vlastní půdy vedla k jeho upozadění. Přesto bychom ale dokázali najít jeden kladný prvek u křížových výprav, a tím bylo sjednocení křesťanské Evropy. Jen v průběhu tohoto období bychom mohli najít Francouze, Němce, Angličany a Italy bojující bok po boku. Navíc během první křížové výpravy existovala možnost sjednocení východních a západních křesťanů, ale kvůli vzájemným rozporům se tato možnost rozplynula.

Cílem bakalářské práce je popsat příčiny vyhlášení první křížové výpravy a shrnutí předních účastníků. Práce se dále zaměří na postup křížáků Malou Asií a popíše jednotlivé bitvy. V průběhu práce dojde i k shrnutí vývoje vztahů mezi Byzantskou říší a křížovým vojskem. Ke konci se práce zaměří na vývoj Jeruzalémského království, což zahrnuje první konflikty s muslimy a rozšiřování hranic tohoto státu. Nakonec práce popíše vznik rytířských řádů, které se staly důležitou složkou Jeruzalémského království.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola nás nejprve seznámí s důvody vyhlášení první křížové výpravy, kterými primárně byly žádost o pomoc při dobývání ztraceného území ze strany Byzantské říše a snaha o obnovení papežské moci. Na to navazuje stručné shrnutí průběhu clermontského koncilu, kde se projevil papežovi řečnické schopnosti, stanovení pravidel výpravy a výčet předních účastníků. Kapitola rovněž zmiňuje výpravu chudiny pod vedením Petra z Amiensu. Tato výprava však skončila neslavně. Naprostá většina vojáků byla pobita, aniž by dosáhli nějakého úspěchu. Po této zkušenosti neměli Turci o Evropanech valné mínění. Cynicky by se tak dalo říct, že výprava chudiny byla právě tímto způsobem ku prospěchu, jelikož následně Turci hrubě

podcenili právě křižácké vojsko. Kapitola je zakončena příchodem předních vůdců křížové výpravy do Konstantinopole, kde se zavázali k lenní přísaze.

Druhá kapitola popisuje postup křižáků Malou Asií. Tudiž je zde rozebráno obléhání Nikáje, bitva u Dorylea a střet u Herakleie. V druhém zmíněném střetnutí se projevíly taktické dovednosti Bohemunda z Tarentu. Tento křižák měl během výpravy zásadní vliv na celkovou úspěšnost, avšak jeho nevýhodou byla přílišná touha po vlastní půdě. Kapitola dále popisuje rozdělení křižáckého vojska a jejich oddělený postup do Antiochie.

Třetí kapitola se zabývá dobýváním Antiochie, které lze považovat za klíčový moment celé kruciáty. Během této doby bylo vojsko několikrát blízko svého konce. Křižáci totiž nemohli město dobýt přímým útokem, na to bylo opevnění Antiochie příliš mohutné, a tak se museli uchýlit k zdlouhavému obléhání, během kterého byli sužováni hladem a ohrožováni tureckými posilami. Dále je zde popsáno konečné dobytí Antiochie, na kterém měl obrovský podíl Bohemund a nepřímo i Balduin z Boulogne, protože zdržel turecké posily u Edessy. Na závěr této kapitoly je zde odůvodněna porážka tureckých posil, které chtěly dobýt město zpět.

Čtvrtá kapitola je o cestě křižáků k Jeruzalému, během které si dokázali podmanit některá přímořská města. Zároveň je zde zmíněno diplomatické jednání fátimovského Egypta s křižáky, čímž Egyptané chtěli zabránit vojenskému střetu s křižáky. Dále zde následuje hlavní bod této kapitoly, kterým je obléhání Jeruzaléma. Obležení Svatého města se neslo v podobném duchu jako obléhání Antiochie. Křižáky totiž trápilo tropické počasí, hlad a později se dostali do nebezpečí kvůli hrozbě příchodu posil. Tato hrozba však donutila křižáky co nejrychleji město dobýt. Kapitola je nakonec zakončena zdůvodněním volby Godefroye, jako jeruzalémského krále.

Pátá a poslední kapitola nahlíží na rozšiřování území Jeruzalémského království podél pobřeží Palestiny. Stručně je zde i shrnuta administrativní činnost Godefroye a jeho spory s patriarchou Daimbertem. Zároveň jsou v této kapitole popsány okolnosti zvolení Balduina z Boulogne a jeho nástupce

Balduina de Bourg za krále Jeruzaléma. Kapitola je završena rytířskými řády, které vznikly během počátků Království jeruzalémského.

Vyhlášení křížové výpravy

Když byl na konec listopadu roku 1095 svolán do francouzského města Clermont koncil tehdejším papežem Urbanem II., čekala Evropu nečekaná událost. Na clermontském koncilu kromě exkomunikace francouzského krále totiž mělo dojít k vyhlášení první křížové výpravy.¹ Co ale vedlo papeže k vyhlášení svaté války?

Jedním z důvodů bylo vystoupení poselstva byzantského císaře Alexia I. Komnena na koncilu v Piacenze, který se konal v březnu roku 1095. Zde poslové žádali západní křesťanstvo o vojenskou pomoc při dobývání ztraceného území z předešlých let, aby tak zachránili východní křesťany od útlaku seldžuckých Turků.² Tehdy pro to byla ideální příležitost, roku 1092 totiž zemřel seldžucký sultán Melik-šáh. Po jeho smrti začali mezi Turky rozpory, které se staly předmětem vnitřních konfliktů. Nejednotnost Seldžuků tak nahrávala Byzanci k odvetnému úderu.³ Avšak císař Alexios I. se nemohl obejít bez pomoci Západu. Byzantská říše v té době nedisponovala profesionální armádou, jelikož o ni přišla v bitvě u Mantzikertu roku 1071. Zároveň nebyla možnost jak armádu obnovit, protože seldžučtí Turci obsadili velkou část byzantského území v Malé Asii, odkud Byzanc rekrutovala své vojáky.⁴ Dalším důvodem, proč se Alexios obrátil na papeže, bylo náboženství, protože vést ofenzivní války bylo v rozporu s tradicí východní církve.⁵ „*Východní církev si podstatně déle podržela z raně křesťanského období názor, že válka a válečné zabíjení je opovržením hodný hřích.*“⁶ Císař Alexios se rovněž zavázal k odstranění schizmatu, pokud mu papež vyjde vstříc. Urban II. samozřejmě pomoc Východu slíbil, jelikož se obával, že by se seldžučtí Turci mohli v budoucnu stát problémem pro západní křesťany.⁷

¹ DUGGAN, Alfred, *Křížácké výpravy*, Praha 1973, s. 22–23.

² HROCHOVÁ, Věra, HROCH, Miroslav, *Křížáci ve Svaté zemi*, Praha 1996, s. 12–13.

³ CAHEN, Claude, *An introduction to the first crusade*. In: *Past and Present* 6, 1954, 1, s. 13.

⁴ DUGGAN, s. 22–23.

⁵ RAJLICH, Jiří, *Křížové výpravy a papežská politika*. In: *Historický obzor* 8, 1997, 3–4, s. 59.

⁶ RAJLICH, s. 59.

⁷ DUGGAN, s. 23.

Dalším důvodem, proč se Urban II. rozhodl pro vyhlášení první křížové výpravy, byl tehdy probíhající boj o investituru mezi císařem Svaté říše římské a papežem. Když roku 1088 byl zvolen papežem Urban II. měl navrch v boji o investituru císař Jindřich IV. Nově jmenovaný papež si dal za úkol obnovit papežskou moc, kterou si uzurpoval vzdoropapež Kliment III., a nastolit rovnováhu mezi ním a císařem Svaté říše římské.⁸ Když tedy na koncilu v Piacenze vystoupili byzantští poslové, naskytla se Urbanovi II. možnost jak si naklonit německé obyvatelstvo. Pokud by tedy vyhlásil křížovou výpravu za osvobození východních křesťanů, posílil by tak vliv papežského stolce. Zároveň by Urban II. působil jako pravý vůdce západního světa, jenž se snaží znesvářenou Evropu plnou vzájemných válek sjednotit do boje proti bezvěrcům.⁹ Z výše zmíněných důvodů se nakonec papež Urban II. rozhodl pro vyhlášení první křížové výpravy na clermontském koncilu.

Samotný koncil ve francouzském městě Clermont započal 18. listopadu. Kromě papeže na koncilu bylo 200 biskupů, 13 arcibiskupů a mnoho prostých duchovních.¹⁰ Koncil se hlavně zabýval církevními otázkami. Nejprve došlo k exkomunikaci francouzského krále Filipa I. za cizoložství a biskupa z Cambrai za svatokupectví. Dále došlo k potvrzení svrchovanosti lyonského biskupství nad dvěma okolními biskupstvími a žádalo se o dodržování Božího příměří. Hlavní bod koncilu chtěl papež Urban II. sdělit na veřejném shromáždění 27. listopadu.¹¹ Když nadešel tento den, vystoupil papež na prostranství u clermontské katedrály¹² a promluvil před svými posluchači o utrpení východních křesťanů pod nadvládou Turků a vzápětí o znesvěcování křesťanských chrámů a samotného města Jeruzalém s jeho svatými místy. Papež dále ve svém projevu vyzval západní křesťany, aby zanechali bojů mezi sebou a raději se sjednotili ve svaté válce proti nepřátelům Boha. Urban II., jakožto dobrý řečník, dokázal svými slovy přítomný dav uchvátit.¹³ „*Jeho slova zapalovala a byla prý*

⁸ BRIDGE, Antony, *Křížové výpravy*, Praha 1995, s. 27–28.

⁹ ŠEDIVÝ, Jaroslav, *Tajemství a hříchy rytířů templářského řádu*, Praha 1999, s. 13.

¹⁰ HROCHOVÁ, Věra, *Křížové výpravy ve světle soudobých kronik*, Praha 1982, s. 24.

¹¹ BRIDGE, s. 28.

¹² TYERMAN, Christopher, *Svaté války. Dějiny křížových výprav*, Praha 2012, s. 64.

¹³ BRIDGE, s. 28.

*přerušována nadšenými výkřiky „Bůh to chce“ (Deus le volt) a závěr zanikl v jásavé vřavě posluchačům kteří nabízeli své služby pro chystanou výpravu.*¹⁴

Zde bych rád zmínil jednu teorii, podle které osvobození Jeruzaléma nebylo primárním cílem výpravy. Nejdůležitější mělo být vysvobození východních křesťanů z tureckého útlaku. Jeruzalém měl sloužit jen jako jakýsi konečný bod, po který mělo být území vysvobozeno. Z Jeruzaléma udělali hlavní cíl až křižáci v důsledku zápalu, který vyvolal projev Urbana II.¹⁵ Tato teorie je ovšem málo pravděpodobná, existují totiž dobové dopisy, listiny a kroniky, kde se mluví o Jeruzalémě jako o jednom z cílů výpravy. Na důvěryhodnosti těchto pramenů přidává fakt, že jejíž autoři s velkou pravděpodobností znali papežovy záměry.¹⁶

Odměnou pro všechny účastníky kruciáty mělo být rozhřešení a odpuštění všech hříchů.¹⁷ Po té, co Urban II. dokončil svůj proslov, přistoupili a poklekli u papeže biskup Adhémar le Puy, jenž se později stal papežovým zástupcem na výpravě, s dalšími posluchači a žádali jej o svolení k účasti na křižové výpravě.¹⁸ *„Když skončili, dal Urban všem rozhřešení, řekl jim, aby se rozešli domů a v modlitbách rozjímali o jeho slovech a propustil je žehnaje všem.*¹⁹ Urbanova slova vyvolala v jeho posluchačích obrovské nadšení, které se začalo šířit po celé západní Evropě.²⁰ *„Biskupové, kněží a mniši začali všude hlásat svatou válku proti Turkům ve jménu osvobození Svaté země.*²¹

Následujícího dne biskupové, kteří se účastnili koncilu, sestavili pro křižovou výpravu následující pravidla. Každý dobrovolník měl mít na hrudi a zádech svého oděvu červený kříž. Biskupové měli ve svých diecézích dohlížet na majetek dobrovolníků za jejich účasti na výpravě. Všem účastníkům za splnění svých povinností nebo úmrtí měly být odpuštěny všechny hříchy, avšak ten, kdo by se během výpravy rozhodl vrátit, měl být exkomunikován. Dále všichni kazatelé museli po celém Západě vyzývat všechny pány, aby účast na výpravě

¹⁴ HROCHOVÁ, Věra, HROCH, Miroslav, *Křižáci v Levantě*, Praha 1975, s. 7.

¹⁵ COWDREY, Herber, Edward, John, *Pope Urban II's preaching of the First Crusade*. In: *History* 55, 1970, 184, s. 178–180.

¹⁶ Tamtéž, s. 181–185.

¹⁷ BRIDGE, s. 28.

¹⁸ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 7–11.

¹⁹ BRIDGE, s. 29.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

byla co nejpočetnější. Dne 15. srpna měli všichni dobrovolníci vyrazit a shromáždit se v Konstantinopoli. Na závěr jako cíl výpravy bylo stanoveno dobytí města Jeruzalém.²²

Krátce po skončení koncilu se Urban II. vydal na téměř roční cestu po Francii, aby sám přispěl k verbování šlechty.²³ Během svého putování svolal další koncil do města Tours, kde rovněž vystoupil jako v Clermontu a vyzval přítomné k účasti na výpravě.²⁴ Během své cesty papež rovněž rozesílal bully předním evropským pánům, ve kterých je vyzýval k účasti na výpravě. Bulla navíc obsahovala výše zmíněná pravidla.²⁵ Své účasti na křížové výpravě následně potvrdili tito významní šlechtici: Hugo z Vermandois, jenž byl bratrem francouzského krále Filipa I., Godefroy z Bouillonu se svým bratrem Balduinem, Raimond z Toulouse, Robert II. Flanderský, Robert II. Normanský, Štěpán z Blois a na závěr Bohemund z Tarentu.²⁶

Mezitím, co se Urban II. snažil naverbovat evropské šlechtice, začal svá kázání Petr z Amiensu. Tento mnich se snažil ve Flandrech a na dolním Rýně naverbovat prostý lid na kruciátu. Během svých kázání se mu povedlo naverbovat mnoho lidí, kteří kvůli účasti začali prodávat svůj veškerý majetek, aby mohli nakoupit zásoby.²⁷ Během jarních měsíců už jeho armáda čítala okolo 20 000 až 30 000 stoupenců. Nutno dodat, že mnohé účastníky Petrovy výpravy lákalo vysněné bohatství a blahobyt Jeruzaléma. Jejich cesta do Jeruzaléma začala nedlouho po Velikonocích.²⁸ Během cesty se někteří účastníci dostali do konfliktu s židovským obyvatelstvem. Podle norimberské pamětní knihy k jednomu incidentu došlo v Praze. Křižáci se zde podle pramenu snažili pod podmínkou smrti přinutit předního představitele zdejší židovské obce ke křtu. Naštěstí proti křižákům zasáhla knížecí garda a židovská obec tak byla

²² DUGGAN, s. 23–24.

²³ HROCHOVÁ, *Křížové výpravy ve světle soudobých kronik*, s. 28.

²⁴ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 13–14.

²⁵ CHARANIS, Peter, *Byzantium, the West and the origin of the first crusade*. In: Byzantion 19, 1949, s. 32.

²⁶ DUGGAN, s. 28–30.

²⁷ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 14.

²⁸ BRIDGE, s. 29–30.

ochráněna.²⁹ Dne 5. května došli k Byzantsko-Uherským hranicím blízko města Bělehrad, kde se museli chvíli utábořit, poněvadž byzantská posádka neměla instrukce od císaře Alexia, zda je smí pustit na území Byzance. Během svého krátkého pobytu u Bělehradu začali tito křižáci kvůli hladu plenit vesnice v jižních Uhrách, a tak musela zasáhnout uherská vojska.³⁰ Alexios, překvapen brzkým příchodem křižáků, nakonec povolil vojsku vstup do Byzance, a také jim zajistil zásobování. Během cesty ke Konstantinopoli na křižáky museli dohlížet řečtí žoldněři, aby se předešlo rabování. V hlavním městě Byzance stanulo křižácké vojsko 1. srpna.³¹ Následně císař Alexios provedl přehlídku, avšak příchozí vojsko ho nikterak nenadchlo. V důsledku krádeží v Konstantinopoli je nechal Alexios převést do Malé Asie.³² Vzápětí doporučil Petrovi z Amiensu, aby se svým vojskem vyčkal na příchod šlechticů. Avšak Petrovi křižáci následně začali rabovat okolí Nikaie, během toho došlo k vyostření vztahů mezi německou a francouzskou částí vojska. Obě části se tak rozdělily. Němci se později zmocnili hradu Xerigordu a následně byla vyslána turecká armáda, která se zpět zmocnila hradu a zničila tak německou část vojska.³³ Francouzští vojáci se rozhodli pro odvetný úder, avšak byli zastiženi tureckými posilami. Petrova armáda, která byla z velké části složena z chudiny, se nemohla rovnat profesionálním tureckým vojákům, a tak francouzští bojovníci dopadli stejně jako jejich němečtí spojenci. Petrovy křižáci tak byli pobiti, aniž by nějak pomohli křížové výpravě.³⁴

V době, kdy byla zničena armáda Petra z Amiensu, dokončovali šlechtici svoji přípravu na svatou válku. Byli si totiž vědomi, že výprava takového rázu nemůže být úspěšná.³⁵ Jakmile na konci srpna byly opatřeny peníze, sklizeno obilí, nashromážděno a vyzbrojeno vojsko, byl čas vyrazit do Konstantinopole.³⁶ Jako první vyrazil se svou družinou Hugo z Vermandois. Rozhodl se jít přes Itálii

²⁹ CHARVÁT, Petr, *Pražští židé a první křížová výprava*. In: *Archaeologia historica* 34, 2009, 1, s. 835–836.

³⁰ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 15–16.

³¹ DUGGAN, s. 26.

³² ZÁSTĚROVÁ, Bohumila, *Dějiny Byzance*, Praha 1992, s. 253.

³³ KOMNÉNÉ, Anna, *Paměti byzantské princezny*, Praha 1996, s. 292–294.

³⁴ DUGGAN, s. 26–27.

³⁵ BRIDGE, s. 39.

³⁶ DUGGAN, s. 28.

do města Bari, odkud chtěl doplout do Drače. Avšak jeho loďstvo zastihla bouře a pár lodí se potopilo. Většina posádky se naštěstí do Drače dostala, kde na ně čekal Jan Komnenos, syn Alexia. S Janovým doprovodem se následně Hugo dostal do Konstantinopole, kde následně slíbil lenní přísahu vůči císaři, za což ho Alexios zahrnul dary.³⁷ Mezitím se vydal do Konstantinopole i Godefroy z Bouillonu s jeho bratrem Balduinem z Boulogne. Na rozdíl od Huga se Godefroy s Balduinem rozhodli pro cestu po souši. Jakmile došli k Uhrám tak se jejich výprava musela na chvíli zastavit. Uherský král Koloman nechtěl jejich vojsko pustit na území Uher, jelikož se obával, že nově příchozí křižáci budou jeho území plenit jako vojsko Petra z Amiensu. Jakmile získal Koloman jako rukojmí Balduina s jeho rodinou, mohli křižáci projít přes Uhry a následně dojít do Konstantinopole.³⁸ Jakmile Godefroy dorazil, žádal po něm císař Alexios rovněž lenní přísahu. Ten to však odmítl s odůvodněním, že už slouží německému císaři. Následně Alexios zastavil Godefroyovi dodávky potravin, na což křižáci začali drancovat, a také během Velikonoc roku 1097 zaútočili na Konstantinopol. Byzantští vojáci je ale dokázali odrazit a Godefroy nakonec složil lenní přísahu.³⁹ Později dorazilo i vojsko pod velením Bohemunda z Tarentu. Jich se císař velmi obával kvůli špatným zkušenostem s Normany, avšak Bohemund nedělal žádné problémy a bez jakýchkoliv námitek i on složil císaři lenní přísahu.⁴⁰ Bohemund totiž chtěl, kromě vlastního území na východě, velení nad celou výpravou, a tak potřeboval být s Alexiem zadobře.⁴¹ „*Odpřísáhl proto všechno, co od něho císař požadoval, a potom navrhl, aby ho císař ustanovil vrchním říšským vojevůdcem.*”⁴² Dále dorazil Raimond z Toulouse spolu s biskupem Adhémarem. Během cesty se jejich vojsko dostalo do potyčky s divokými Slovy a také s Řeky kvůli drancování.⁴³ Raimond během návštěvy císaře odmítal složit lenní přísahu, jelikož se obával, že Bohemund bude jmenován vůdcem celé výpravy.

³⁷ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 20.

³⁸ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 22–23.

³⁹ DUGGAN, s. 31–32.

⁴⁰ BRIDGE, s. 44–45.

⁴¹ DUGGAN, s. 33–34.

⁴² Tamtéž, s. 34.

⁴³ BRIDGE, s. 45–46.

Nakonec po týdenním dohadování i Raimond splnil svou přísahu.⁴⁴ Posledními příchozími byli Robert z Flander, Robert z Normandie a Štěpán z Blois. I oni složili Alexiovi lenní přísahu, a tak když byli všichni účastníci přítomni, mohlo dojít k první akci - obležení Nikaje.⁴⁵

⁴⁴ DUGGAN, s. 34.

⁴⁵ Tamtéž, s. 35.

Boje v Malé Asii

Na začátku roku 1097 byla většina křižáckých vojsk přepravena přes Bospor. Na břehu Izmitského zálivu u města Nikomédie si křižáci zřídili tábor, čímž docházelo ke spojování vojsk. Ještě než se do Anatólie dostali všichni křižáci, začalo tažení pod vedením Godefroye a Bohemunda na nedaleké město Nikáju. Obléhání města započalo 6. května a postupně se připojovali nově příchozí rytíři.⁴⁶ Ke křižákům se připojily i byzantské žoldnéřské oddíly, neboť: „*basileos Alexios usoudil, že tak si přísahu barbarů ze Západu ohlídá nejlépe.*“⁴⁷ Byzantské oddíly, které plnily dohled pro Alexia, byly ku prospěchu i křižákům, přivezly totiž s sebou obléhačí stroje, čímž se obléhání dobře udržovaných nikájských hradeb značně ulehčilo. Během obléhání poskytovala Byzanc křižákům zásobování. Obyvatelé Nikáje se však houževnatě bránili, neboť si byli vědomi, že jejich pán, sultán Kilič Arslan, jim brzy přijde na pomoc.⁴⁸

V době, kdy se křižáci vylodovali v Anatólii, propukl konflikt mezi Kilič Arslanem a jeho sousedem na východě, Danišmendem Moudrým, který se snažil získat město Malatya.⁴⁹ Arslan nevěnoval příchozím křižákům mnoho pozornosti. Po zkušenosti s bojovníky Petra z Amiensu nepovažoval nově příchozí vojska za nebezpečná. Z toho důvodu svůj zájem Arslan zaměřil na Východ. Když se však dozvěděl, že se Nikája dostala do křižáckého obležení, byl nucen se rychle vrátit. Dne 21. května Arslanova armáda dorazila k městu a střetla se na jihu s vojsky Raimonda z Toulouse a Roberta Flanderského. I přes velké ztráty na straně křižáků se Turkům nedařilo proniknout do města, a tak byli nuceni se stáhnout.⁵⁰ Toto vítězství bylo pro křižáckou armádu velkou vzpruhou a začali věřit, že oni jsou těmi osvoboditeli, kteří osvobodí ortodoxní křesťany z tureckého útlaku. Následně začali křižáci za hradby Nikáje vrhat hlavy mrtvých nepřátel pomocí praků, čímž chtěli zničit morálku obránců města. Kilič Arslan se

⁴⁶ NICOLLE, David, *První křižová výprava 1096–1099. Dobytí Svaté země*, Praha 2007, s. 32.

⁴⁷ KOVAŘÍK, Jiří, *Meč a Kříž. Rytířské bitvy a osudy I. 1066–1214*, Praha 2005, s. 66.

⁴⁸ KOVAŘÍK, s. 66–68.

⁴⁹ Tamtéž, s. 70.

⁵⁰ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 34.

po porážce od křižáků rozhodl shromáždit větší armádu. Mezitím však k Nikáji dorazila další vojska křesťanů, a tak obránci města pomalu ztráceli naději a začali uvažovat o kapitulaci.⁵¹ Aby se obránci vyhnuli drancování a vraždění ze strany křižáků, započalo tajné jednání s Byzantinci. Křižáci však o započatém jednání nebyli informováni, byzantský velitel Butumites totiž chtěl, aby to působilo jako, že město bylo dobyto jeho oddíly. Následujícího dne, 19. června, se tedy křižáci chystali k finálnímu útoku. Když ale útok začal, zavlály nad branami města byzantské prapory, čímž signalizovaly, že je Nikája v jejich rukou. Zatímco křižáci spali, došlo k dohodnutí kapitulace města mezi Byzantinci a obránci Nikáje.⁵² „Křižáci byli nesmírně zklamáni především proto, že přišli o kořist, ale také proto, že jim byl odepřen očekávaný triumf.”⁵³ Západní vojáci navíc museli tábořit mimo hradby města, Byzantinci je totiž odmítli pustit dovnitř. Do města mohli křižáci vstoupit pouze v malých skupinkách a jen aby navštívili kostely či svatá místa.⁵⁴ Celou situaci ještě zhoršilo lidské zacházení Byzantinců s tureckými vojáky. Bylo jim totiž umožněno právo výkupného, které nebylo v této době mezi katolickou částí křesťanstva zcela běžnou záležitostí.⁵⁵ Aby si císař Alexios křižáky udobřil, rozhodl se je za jejich nasazení při obléhání Nikáje odměnit ve zlatě. Tím rozhořčení křižáků mírně upadlo a rozhodli se pokračovat dál ve spolupráci východními křesťany. Ovšem tato spolupráce odteď znamenala logistickou podporu ze strany Byzance a provedení vojenských operací ze strany křižáků. Což se v budoucnu stalo předmětem sporů mezi oběma stranami.⁵⁶ Ještě než křižáci pokračovali v cestě ke svatému městu, vyslali na žádost Alexia poselstvo do Fátimovského chalífátu, aby využili jejich sporů s okolními muslimy.⁵⁷ Křižáci však spory mezi muslimy ve svůj prospěch nevyužili.⁵⁸

⁵¹ NICOLLE, s. 32–33.

⁵² KOMNÉNÉ, s. 319.

⁵³ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 34.

⁵⁴ KOVAŘÍK, s. 73.

⁵⁵ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 32–33.

⁵⁶ DUGGAN, s. 39.

⁵⁷ TYERMAN, s. 127–128.

⁵⁸ NICOLLE, s. 35.

Po týdnu stráveném u hradeb Nikáje se křižácká armáda znovu vydala na cestu. Letní měsíce v Anatolii byly náročné a aby tamější suché plániny dokázaly křižáky uživit, bylo nutné rozdělit vojsko na dvě části. První část, která se vydala na cestu o den dříve, byla pod vedením Bohemunda a druhá část byla vedena Raimondem.⁵⁹ Mezitím Kilič Arslan shromáždil ve jménu džihádu nové vojsko, jehož součástí byli i vojáci Danišmenda Moudrého.⁶⁰ Následně nechal Arslan křižáky sledovat. Když Bohemundova část vojska došla k městu Doryleu, kde následně přenocovala, nechal turecký sultán během noci křižáky obklíčit, aby s nimi svedl rozhodující bitvu. Ráno zahájila turecká lehká jízda palbu ze svých luků.⁶¹

Než se však Turci objevili, dokázali křižáci zaujmout obranné postavení.⁶² Turečtí válečníci totiž, aby zneklidnili své nepřátele, vždy při útoku vykřikovali svůj válečný pokřik Allahu akbar, což v překladu znamená Bůh je velký.⁶³ Evropští válečníci preferovali boj z blízka, čemuž měli i přizpůsobenou výbavu. Turci si však raději drželi odstup a odstřelovali své protivníky šípy.⁶⁴ „*Západní rytíři takový způsob boje neznali - snad s výjimkou některých sicilských Normanů, neboť to byl právě Bohemund, kdo se ujal iniciativy.*”⁶⁵ Bohemund nařídil utvořit kruhovou formaci se štítovou zdí a zranitelné koně skrýt uvnitř formace. Odstřelování ze strany muslimů tak pozbylo účinku, občas se i kavalerie pokusila najet do křižáků, avšak vždy byla odražena. Zatímco probíhala bojová vřava, poslal Bohemund výzvu druhé skupině, aby přijela se zapojit do probíhající bitvy. Boj se protahoval a na obou stranách nebylo známek vítězství. Kilič Arslan pomalu začínal uvažovat o ukončení bitvy a následném ústupu. Povel k ústupu nakonec zazněl, avšak už bylo pozdě. Na pravé turecké křídlo se už řítila křižácká jízda v čele s Godefroyem a Hugem z Vermandois. Když Bohemund uviděl, že posily konečně dorazili, přikázal svým vojákům

⁵⁹ BRIDGE, s. 53.

⁶⁰ KOVAŘÍK, s. 74–75.

⁶¹ HROCHOVÁ, *Křižové výpravy ve světle soudobých kronik*, s. 52.

⁶² KOVAŘÍK, s. 74.

⁶³ ŠEDIVÝ, s. 21.

⁶⁴ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 33.

⁶⁵ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 35.

zaútočit.⁶⁶ V tento okamžik se objevil i sbor vedený biskupem Adhémarem, který zaútočil Turkům do zad. Armáda Kiliče Arslana nedokázala čelit křižákům ze dvou stran, a tak nezbývalo nic jiného než se, za velkých ztrát, dát na útěk.⁶⁷

Křižáci následně objevili opuštěné tábořiště po turecké armádě, kde na ně čekala bohatá kořist. Když však křesťanská armáda postupovala dál, čekala na ně jen vypálená zem a otrávené studny. Brzy tak zachvátil vojáky hlad a žízeň. Situaci pak i zhoršovalo tamní letní počasí, které nemělo s křižáky slitování.⁶⁸ Kvůli těmto těžkým podmínkám postupně začali vojákům umírat jejich koně a mnoho vojáků rovněž začalo části své těžké zbroje prodávat a nebo prostě zahazovat, aby pro ně cesta nebyla tak náročná.⁶⁹ Naštěstí během putování Anatolií nenarazili křižáci na žádný odpor. Na chvíli došlo k menšímu rozdělení vojska. Balduin a jeho synovec Tankred pokračovali přímo na Ikonii, ostatní křižáci se však vydali na jih do oblasti Pisidské Antiochie, která nabízela lepší podmínky pro schánění potravy. Obě vojska se pak setkala v polovině srpna ve městě Nikonia.⁷⁰ Zdejší arménští křesťané je přátelsky přivítali a poskytli jim jídlo a vodu. Zanedlouho křižáci město opustili a pokračovali dál.⁷¹ „*Město však neokupovali ani je nepředali do rukou byzantské posádky. Zřejmě je považovali za neuhajitelné.*”⁷² Ke konci měsíce narazilo křižácké vojsko u Herakleie opět na Kiliče Arslana, který od poslední porážky verboval nové vojsko. Když Bohemund spatřil nepřátelskou armádu, rozhodl se pro přímý útok. Turci, vidějíce rychle přibližující se křižáky, se raději dali na útěk.⁷³ U Herakleie měli křižáci na výběr ze dvou cest, které vedly do Sýrie. První cesta vedla na jih, byla sice kratší, ale zároveň byla těžká na zdolání, vedla totiž přes pohoří Taurus a úzkou skalnatou cestou ke Kilijským branám. Druhá cesta vedla na sever přes Caesareu Mazachu a následně přes Antitaurus do Antiochie. Většina výpravy chtěla pokračovat severní cestou, jelikož byla méně náročná na zdolání a navíc,

⁶⁶ KOVAŘÍK, s. 76–78.

⁶⁷ DUGGAN, s. 42.

⁶⁸ BRIDGE, s. 55.

⁶⁹ ŠEDIVÝ, s. 22.

⁷⁰ TYERMAN, s. 133–134.

⁷¹ NICOLLE, s. 40.

⁷² Tamtéž, s. 40.

⁷³ KOVAŘÍK, s. 80.

když Turci přehli, měla být tato cesta zcela volná. Balduin a Bohemundův synovec Tankred však chtěli jít jižní cestou, a tak došlo k rozdělení výpravy.⁷⁴

Tankred, postupující rychleji než Balduin, dorazil k městu Tarsus, jež bylo okupováno Turky. Zde došlo k vojenskému střetnutí, ze kterého vyšel vítězně Tankred. Obyvatelé města následně zabránili Turkům vrátit se dovnitř městských hradeb. Po třech dnech ale Turci spatřili přibližující se Balduinovu armádu a dali se raději na útěk.⁷⁵ Tankred, ještě než dorazil Balduin, se ujal vlády v Tarsu. Následně došlo mezi oběma křižáky ke sporu ohledně vlády. Tankred byl však donucen město opustit a vláda nad městem byla předána Guynerovi, veliteli pirátské flotily, jenž se stal Balduinovým vazalem.⁷⁶ Tankred potom obsadil Mamistru, kterou už ale odmítl Balduinovi vydat. Došlo tak k menšímu vyostření vztahů mezi oběma veliteli, avšak výprava byla přednější, a tak spory šly stranou.⁷⁷ Následně oba velitelé táhli samostatně. Během putování Kilikií nenarazili na žádný odpor. Tankred získal pro křižáky přístav Alexandrettu a Balduin táhl dál na východ.⁷⁸ „*Na konci září a začátkem října se oběma oddílům v Kilikii podařilo i přes velmi vyhrocenou, až v násilnosti přerůstající rivalitu ochránit jižní křídlo hlavních sil před útoky protivníka a zajistit přístup do oblasti s dostatečnými zdroji potravy a píce, jichž pak nemohli využívat Turci z Antiochie.*”⁷⁹

Hlavní voj křižáckého vojska postupoval z Herakleie do města Cesarea Mazacha. Zde zanechali Byzantinci malou část své posádky. V celé této oblasti totiž žila autonomní arménská knížata křesťanského vyznání. Existovala tak možnost připojení tamních měst k Byzantské říši. V tomto ohledu se hlavně jednalo o knížata žijící na východě, která chovala velkou náklonnost k Byzancii. Ovšem postupem víc na západ se tato náklonnost ztrácela ve prospěch křižáků.⁸⁰ Západní Arméni měli stále na paměti pronásledování ze strany Byzance kvůli arménským článkům víry. Z toho důvodu se západní Arméni nechtěli připojit

⁷⁴ BRIDGE, s. 56.

⁷⁵ DUGGAN, s. 44–45.

⁷⁶ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 38–39.

⁷⁷ DUGGAN, s. 46.

⁷⁸ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 37.

⁷⁹ TYERMAN, s. 134.

⁸⁰ NICOLLE, s. 41.

zpět k Byzantské říši a byli spíše pro spolupráci s křižáky, jelikož existovala naděje, že papež jejich víru bude tolerovat.⁸¹ V polovině září došli křižáci do města Augustopolis, kde porazili tureckého velitele Hasana.⁸² Následně dorazili k městu Komana, jenž bylo obléháno Turky. Křižáci dokázali Turky zahnat a zdejší arménské obyvatelstvo je radostně přivítalo jako své osvoboditele. Komanští Arméni, kvůli obavám z návratu tureckého vojska, žádali křižáky o zanechání posádky. Do toho se vložil byzantský velitel Tacitos s tím, že Komana byla dříve součástí Byzance, a tak by měla být navrácena císaři. S tímto důvodem křižáci souhlasili, načež byl guvernérem města jmenován byzantský žoldák Petr de Alpibus.⁸³ Později křižácké vojsko dorazilo do Maraše, kde kvůli dobrým vztahům s Armény nechal Tacitos vládu místnímu knížeti Tatoulovi. Zde se na chvíli připojil k vojsku Balduin. Avšak v polovině října opět vojsko opustil a putoval dále na východ, kde ho lákala vidina zisku vlastního území. Křižácká armáda pak dál putovala k Antiochii. Balduin mezitím došel do Tell Baširu a odtud ovládl celé území až k řece Eufrat.⁸⁴ Zde posílili Balduinovo vojsko arménští vojáci, kteří se chtěli zbavit nadvlády seldžuckých Turků. Zároveň tito Arméni chránili cestu do Antiochie, kterou křižáci od konce října 1097 obléhali. Zanedlouho požádal Balduina o pomoc vládce Edessy, který se obával příchozích Turků. Za poskytnutí pomoci se měl Balduin stát spoluvládce a dědicem.⁸⁵

⁸¹ DUGGAN, s. 43.

⁸² NICOLLE, s. 41.

⁸³ DUGGAN, s. 43–44.

⁸⁴ TYERMAN, s. 135–136.

⁸⁵ BRIDGE, s. 59.

Dobývání Antiochie

Dne 20. října 1097 stanuli křižáci před dosud největší výzvou jejich výpravy, kterou bylo město Antiochie. Toto město se pyšnilo přes deset kilometrů dlouhými hradbami a čtyřmi sty padesáti věžemi.⁸⁶ K obraně rovněž přispívala řeka Orontes, protékající kolem severní části hradeb, a skalní hřeben, jenž byl na jihu. Zároveň velkou část prostoru uvnitř hradeb pokrývaly pastviny, pole a zemědělské usedlosti. Tím pádem se město dokázalo samo uživit i během obléhání.⁸⁷

Ještě než dorazili křižáci k Antiochii, řešil místní vládce Jaghi Sijan problém, jenž představovalo místní křesťanské obyvatelstvo. Jaghi Sijan se totiž obával, že by s příchodem křižáků mohlo dojít k povstání ze strany místních křesťanů. Z toho důvodu místní vládce provedl menší lest. Jednoho dne vyslal zdejší muslimy hloubit za hradby příkopy. Následující den tam vyslal křesťany, ale když se večer chtěli vrátit, odmítl je vpustit.⁸⁸ Antiochijští křesťané tak: *„rezignovali na svůj osud a žili pak po devět měsíců ve franckém táboře, zatímco město bylo obleženo.”*⁸⁹ Potom Jaghi Sijan vyslal svého syna Sanxadona, aby požádal perského sultána o poskytnutí pomoci.⁹⁰

Když křižáci byli před Antiochií, naskýtala se otázka jak město dobýt. Raimond navrhl okamžitý útok, ostatní křižáci však tento plán zavrhl, jelikož mohutnost hradeb by při přímém útoku stála život mnoha vojáků. Křižáci se raději utábořili u městských bran a vyčkávali. Na cestě k Antiochii byl totiž ještě Tanred a zároveň v blízké době mělo připlout loďstvo z Janova, které mělo křižákům poskytnout zásobování.⁹¹ I samotné lodě byly vojsku ku prospěchu. Na konci listopadu z jejich dřeva postavili most přes řeku Orontes a hrad Malregard,

⁸⁶ TATE, Georges, *Křižáci v Orientu*, Praha 1996, s. 40.

⁸⁷ KOVAŘÍK, s. 80–81.

⁸⁸ GABRIELI, Francesco, *Křížové výpravy očima arabských kronikářů*, Praha 2010, s. 34–35.

⁸⁹ NICOLLE, s. 49.

⁹⁰ DE CHARTRES, Foucher, *Fulchera Chartresského historie Jeruzalémská. Čili děje rytířstva křesťanského na výpravě do země svaté od léta páně MXCV do MCXXVII a kralování obou Balduinů v Jeruzalémě*, Praha 1919, s. 30.

⁹¹ BRIDGE, s. 61–62.

který měl křižáky chránit před útoky Turků z nedalekého hradu Harenc.⁹² Tuto dobu bylo táboření u Antiochie pro křižáky značnou úlevou. Netrápily je totiž strasti, které zažívali během pustování Anatólií. V oblasti taktéž bylo mnoho možností pro uživení vojska. Naneštěstí ke konci prosince zastihl křižáky opět nedostatek potravin. Nejspíš to bylo kvůli špatnému odhadu zásob, ale také to mohlo být způsobeno plýtváním potravin. Ve vojsku se tak pomalu začala objevovat dezerce.⁹³ Velitelé výpravy následně rozhodli o vyslání Bohemunda a Roberta Flanderského na zajištění potravin. Turci se o odchodu dvou oddílů dozvěděli a rozhodli se 29. prosince na křižáky zaútočit. Boj probíhal u mostní brány v severní části hradeb. Křižáci měli navrch a málem se jim podařilo probojovat dovnitř hradeb, ale v jedné chvíli způsobil splašený kůň chaos v křižáckých řadách. Křižáci se tak s těžkými ztrátami stáhli zpět do tábora.⁹⁴

Mezitím Bohemund s Robertem z Flander postupovali dál podél řeky Orontes. Naneštěstí než dokázali sehnat potravu, narazili na početné turecké vojsko, které vyslal na pomoc Antiochii emír z Damašku. Turci se dozvěděli o přítomnosti nepřítele dřív než křižáci, a tak oddíl vedený Robertem skončil obklíčen. Bohemund však dokázal rychle přispěchat na pomoc. Turci se proto následně stáhli. Oba oddíly už ale v dalším pochodu nepokračovali, rozhodli se raději vrátit zpět k Antiochii, ať by sehnali nějakou potravu.⁹⁵ Během Bohemundovy a Robertovy výpravy dosáhla dezerce vrcholu útekem Petra Poustevníka, avšak Tankred se za ním vypravil a přivedl ho zpět.⁹⁶ „*Petr byl příliš významnou osobností, než aby bylo možno jeho dezerci přejít.*”⁹⁷ Zanedlouho opustil křižáky i Tacitos se svým malým oddílem, což jen vedlo ke zhoršení vzájemných rozepří mezi Byzantskou říší a křižáky. Bohemund však vzápětí začal přemýšlet, jak získat Antiochii pro sebe.⁹⁸

Během února museli křižáci čelit novému tureckému vojsku, které tentokrát přicházelo z Aleppa. Turci se utábořili mezi Antiochií a hradem

⁹² NICOLLE, s. 52.

⁹³ ŠEDIVÝ, s. 22–23.

⁹⁴ DUGGAN, s. 50.

⁹⁵ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 41.

⁹⁶ Tamtéž, s. 42.

⁹⁷ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 39.

⁹⁸ KOVAŘÍK, s. 85.

Harenc, čímž si v případě útoku křižáků znemožnili manévrování. Velitelé výpravy mezitím promýšleli, jak se s Turky vypořádají. Hlavní slovo měl Bohemund, ten navrhl okamžitý útok se všemi rytíři, kteří ještě byli k dispozici.⁹⁹ A tak se i stalo. Na místě zůstala pěchota, která měla dál obléhat město, a rytíři se během noci vydali vstříc svým nepřátelům. Za úsvitu dorazili rytíři vedení Bohemundem k táboru a zaútočili na nic netušící Turky. Křižáci ale nemohli čelit mnohonásobné přesile, a tak se museli dát na ústup. Tím však Turky, pronásledující ustupující křižáky, nalákali do soutěsky mezi řekou Orontes a jezerem. Zde se Turci nemohli roztáhnout a popřípadě křižáky obklíčit. Tak křižáci zahájili nový útok. Turci v úzkém prostoru neměli šanci proti křižákům, kteří vynikali v boji na blízkost, a tak se dali na útěk.¹⁰⁰ Rytíři pronásledovali Turky až k hradu Harenc, kde našli velké množství zásob a mnoho náhradních koní. Následně Bohemund zavelel k rychlému návratu k Antiochii, což bylo dobré rozhodnutí.¹⁰¹ Když totiž Bohemund odešel, rozhodl se Jaghi Sijan k útoku. Souboj křižáků a Turků před hradbami Antiochie trval až do Bohemundova návratu. Jakmile Turci zpozorovali blížejiícího se Bohemunda, raději se stáhli zpět za hradby.¹⁰²

V březnu připluly anglické lodě, které s sebou přivezly posily z Itálie a obléhací stroje, které křižákům nechal poslat Alexios. Křižáci tuto pomoc ocenili, jelikož jim to mělo ulehčit obléhání.¹⁰³ Bohemund s Raimondem se rozhodli vyrazit do přístavu Saint-Symeon, kam byly posily dopraveny, aby přepravu strojů trochu urychlili. Avšak na cestu do Antiochie se jim povedlo donutit jen pár neozbrojených poutníků. Když se Bohemund a Raimond spolu s poutníky vraceli k městu, přepadla je turecká posádka z Antiochie. Rytíři obou velitelů statečně s Turky bojovali, avšak poutníci v boji nic nezmohli, a tak propadli zděšení a dali se na útěk. Turci je však pronásledovali a koho dostihli, ten zemřel jejich rukou. Křižáci se později museli dát rovněž na útěk, jelikož nemohli čelit přesile. Turci je pronásledovali až k Antiochii. Tam, když zbylí

⁹⁹ Tamtéž, s. 86.

¹⁰⁰ BRIDGE, s. 65.

¹⁰¹ DUGGAN, s. 51.

¹⁰² BRIDGE, s. 65.

¹⁰³ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 42.

křížáci uviděli, že jsou jejich bratři v ohrožení, chopili se zbraní a okamžitě jim vyrazili na pomoc.¹⁰⁴ Celá situace se tak obrátila. Posádka Turků, čítající přes tisíc mužů, se musela dát na útěk, jinak je čekala smrt rukama křížáků.¹⁰⁵ „*Na římském mostě se prchající tak nakupili, že mnozí popadali dolů a našli smrt v Orontu, který se údajně zbarvil do ruda.*”¹⁰⁶

Jakmile posily dorazily k Antiochii, mohli konečně křížáci úplně izolovat město od okolí. Do města už tak nemohli pronikat obchodníci, a tím pádem se obyvatelé stali závislí na vlastních zásobách a produkci. Následně mezi křížáky, nadšenými vidinou brzkého vítězství, začala porada o budoucím vlastnictvím Antiochie.¹⁰⁷ Bohemund navrhl, že by město mělo připadnout tomu, kdo první stane za hradbami města. Ostatní křížáci však Bohemundův návrh, kterým chtěl získat město pro sebe, prohlédli. Raimond s biskupem Adhémarem trvali na vrácení Antiochie Byzantské říši. Nakonec se křížáci dohodli, že Antiochie připadne Bohemundovi, jen když bude dobyta jeho zásluhou.¹⁰⁸

Bohemund se následně dostal do kontaktu s antiochijským vojenským velitelem Fírúzem, jehož dokázal přinutit pomoci křížákům za příslib přijetí do křesťanské církve. Za to měl Fírúz umožnit Bohemundovi vstoupit do věže, kterou spravoval. Do vzájemného kontaktu se Bohemund a Fírúz dostali díky obráncům města, kteří tajně pronikali mezi obchodníky a s nimi pak opouštěli hradby Antiochie. Následně pak navazovali styky s křížáky. Ovšem z těchto setkání získávaly informace obě strany. Tímto způsobem se nejspíš Bohemund dozvěděl o Fírúzovi a oslovil jej.¹⁰⁹ Dle Anny Komnény pak vzájemný kontakt probíhal takto: „*Často se nakláněl přes hradby a Bohemund jej lichotkami a sliby přiměl ke zradě města.*”¹¹⁰ Fírúze však nelákaly jen lichotky a sliby, nýbrž touha po pomstě. Údajně se během obléhání dopouštěl až příliš troufalého obchodování s křížáky, za což mu Jaghi Sijan udělil velkou pokutu. To však Fírúze pobouřilo natolik, že se rozhodl svému pánu pomstít. Je tak možné, že i

¹⁰⁴ KOVAŘÍK, s. 88.

¹⁰⁵ HROCHOVÁ, *Křížáci ve Svaté zemi*, s. 40.

¹⁰⁶ KOVAŘÍK, s. 88.

¹⁰⁷ HROCHOVÁ, *Křížáci v Levantě*, s. 41–42.

¹⁰⁸ HROCHOVÁ, *Křížáci ve Svaté zemi*, s. 40.

¹⁰⁹ ŠEDIVÝ, s. 23–24.

¹¹⁰ KOMNÉNÉ, s. 324.

on sám Bohemunda vyhledal.¹¹¹ Bohemund však nadějně jednání s Fírúzem, které by mohlo ukončit obléhání, držel před křižáky v tajnosti. Během května se však v táboře křesťanů roznesla zpráva, že k Antiochii míří početná armáda Turků. Mezi rytíři tak začal panovat strach. Štěpán z Blois z obav ze smrti se raději rozhodl se svými vojáky vrátit zpět do Evropy, načež se Bohemund rozhodl urychlit jednání s Fírúzem. Křižákům tak mělo být umožněno vstoupit do Fírúzovy věže během noci 3. června.¹¹² V této chvíli Bohemund seznámil ostatní velitele výpravy se svým plánem, a tak se připravili na vniknutí do města. V noci Fírúz spustil Bohemundovi lano a ten se svými vojáky pronikl do věže a následně otevřel vojsku bránu.¹¹³ Křižáci se tak začali hrnout do Antiochie a začalo jejich řádění. Překvapení obránci s touto situací už nic nezmohli. Vůdce města Jaghi Sijan dokázal z města utéct, a tak se vyhnout řádění křižáků, avšak smrti se přesto nevyhnul.¹¹⁴ Druhého dne začal litovat svého činu. Z žalu, protože opustil svoji rodinu a své poddané, spadl z koně a omdlel. Jaghi Sijan už neměl vůli k životu, a tak ho jeho průvodci opustili. Náhodou kolem šel arménský dřevorubec, ten si všiml umírajícího Jaghi Sijana a usekl mu hlavu, kterou potom poslal křižákům do Antiochie.¹¹⁵

Uplynuly jen dva dny a křižáci museli čelit nové výzvě. Dne 5. června už byla v blízkosti Antiochie armáda Turků pod vedením emíra Korbughy. Křižáci tak dobyli město v pravý čas. Pokud by se tak nestalo, první křižová výprava by nejspíš skončila porážkou křižáků u bran Antiochie. Nutno ještě dodat, že Korbughova armáda měla možnost dojít k městu o tři týdny dříve. Během cesty do Antiochie se Turci rozhodli dobýt Edessu, která v tu dobu už byla ve vlastnictví Balduina díky převratu místních arménů. Turci obléhali Edessu tři týdny, během kterých právě Bohemund dokázal dokončit jednání s Fírúzem. Obléhání Edessy skončilo neúspěchem, a tím pádem Turci promarnili příležitost, jak zastihnout křižáky v nelehké situaci.¹¹⁶

¹¹¹ KOVAŘÍK, s. 89.

¹¹² HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 43.

¹¹³ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 41.

¹¹⁴ ŠEDIVÝ, s. 24.

¹¹⁵ GABRIELI, s. 35–36.

¹¹⁶ NICOLLE, s. 56–57.

Obléhání Antiochie ze strany Turků započalo 9. června. Přesto, že se křižáci dostali do bezpečí hradeb, situace nebyla ideální. Zásoby potravin ve městě byly malé a několik křižáků po dobytí města uteklo kvůli strachu z Turků.¹¹⁷ Morálka křižáků už dosahovala naprostého dna, naštěstí v tuto těžkou chvíli se objevili Štěpán z Valance a Petr Bartoloměj. Knězi Štěpánovi se při jedné z jeho modliteb v kostele Panny Marie zjevil Ježíš Kristus a řekl mu, že se křižákům dostane během pěti dnů pomoci. Ještě se zajímavějším příběhem přišel Petr. Jemu se během výpravy zjevoval svatý Ondřej, který nabádal křižáky k pokání. Za to jim mělo být darováno z boží lásky kopí, jímž byl probodnut Ježíš Kristus. Dle Petrova vidění mělo být kopí ukryto v katedrále svatého Petra. Biskup Adhémar se k oběma viděním stavěl skepticky, přesto využil této příležitosti k provedení náboženských obřadů, aby zvýšil morálku vojska.¹¹⁸ Zanedlouho začalo hledání kopí, křižákům se ho však v katedrále nedařilo najít. Do hledání se tak zapojil samotný Petr a po krátké chvíli vyšel ze svatopetrské katedrály, třímající kopí ve svých rukách. Morálka vojáků se zvýšila a začali opět věřit, že je Bůh dovede k vítězství.¹¹⁹ Bohemund se následně stal hlavním velitelem vojska a spolu s ostatními veliteli výpravy se rozhodl pro rozhodující střetnutí s Turky. Nejprve se ale křižáci snažili s Korbughou dohodnout, což se naneštěstí nepodařilo. Dne 28. června vyšlo vojsko křižáků, rozděleno do šesti skupin, severní branou a přešlo most přes Orontes.¹²⁰ Když započal křižácký útok, část tureckého vojska se rozhodla opustit bitvu. Vojákům totiž vadilo, že se Korbugha rozhodl nechat křižáky vyjít z Antiochie místo toho, aby rovnou zaútočil, jakmile se brána otevřela. Ústup vojáků, zklamaných z Korbughova rozhodnutí, následně vyvolal zmatek mezi ostatními Turky, a tak se celé vojsko dalo na hromadný útek. Kristovi vojáci tak zvítězili, aniž by byla prolita krev a získali navíc jídlo a výzbroj, kterou Turci po sobě zanechali.¹²¹

Po bitvě nastal mezi křižáky spor ohledně vlastnictví Antiochie. Bohemund si ji nárokoval dle dohody, kterou uzavřel s ostatními vůdci výpravy.

¹¹⁷ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 41.

¹¹⁸ TYERMAN, s. 145–146.

¹¹⁹ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 45.

¹²⁰ KOVAŘÍK, s. 95–96.

¹²¹ GABRIELI, s. 37.

Vůdcové však potom začali váhat, zda by měli dohodu dodržet. Situace ohledně vlastnictví se začala přiostrávat, a tak byl nakonec Hugo z Vermandois vyslán za císařem Alexiem, aby ho požádal o vyřešení tohoto sporu.¹²² Křižáci tak očekávali, že Alexios vytáhne se svým vojskem k Antiochii, kterou by obsadil a následně by pomohl křižákům při tažení na Jeruzalém. Byzantská armáda se totiž během jara 1098 nacházela někde ve střední nebo východní Anatolii. Hugo se však s císařem setkal až v Konstantinopoli na podzim téhož roku. Alexiovo vojsko, během tažení Anatolií, totiž zastihl vracející se Štěpán z Blois, který sdělil císařovi, že křižácká armáda byla poražena Korbughou. Zároveň byla ve východní Anatolii spatřena velká turecká armáda. Z těchto důvodů se vojsko vrátilo do Konstantinopole, a tak již bylo pozdě na započetí nového tažení. Antiochie tak zůstala v Bohemundově vlastnictví.¹²³

¹²² KOVAŘÍK, s. 97–98.

¹²³ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 48.

Cíl výpravy - Jeruzalém

Po několika měsíčním obléhání Antiochie si konečně mohli křižáci odpočinout a nabrat nové síly na další postup. Během této doby zachvátila Antiochii epidemie, která stála biskupa Adhémara život. Křižáci proto napsali papeži list, ve kterém ho žádali o příchod nebo o vyslání nového legáta.¹²⁴ Na začátku listopadu se část vojska pod vedením Bohemunda a Raimonda vydala na cestu do vnitřní Sýrie. Zde dobyli křižáci město Albrary a později i Maarat. Druhé zmíněné město dokázalo křižákům vzdorovat několik dnů. Křižákům tak po chvíli došly zásoby a dle Fulchera ze Chartres, aby utišili hlad, jedli maso mrtvých Turků. Po dobytí Maaratu se křižáci na chvíli navrátili do Antiochie.¹²⁵ Zde došlo k nové poradě, která se týkala vlastnictví města. Raimond totiž odmítal přenechání Antiochie Bohemundovi. Porada trvala několik dnů, a tak zasáhli vojáci, kteří žádali své velitele, aby se pokračovalo ve výpravě. Křižáci tak zanechali hádek a Antiochie byla i nadále v Bohemundově vlastnictví.¹²⁶

V lednu roku 1099 se na cestu do Jeruzaléma vydal Raimond se svými vojáky, jenž se stal novým vrchním velitelem výpravy.¹²⁷ Postupně se k němu přidávali další a jejich cesta vedla podél pobřeží. V tuto chvíli se již nenacházeli na území Turků, ale na území Arabů. Postup byl pro křižáky celkem klidný, Arabové totiž netoužili po měření sil s křižáky. Křižáci nejprve získali Tortusu a následně mířili na Arku.¹²⁸ U tohoto města se však vojsko trochu zdrželo, vojáci totiž měli problém s jeho dobytím. V důsledku toho začaly opět mezi křižáky spory. Část vojska vinila z tohoto problému Raimonda z Toulouse. Petr Bartoloměj se křižáky snažil usmířit svými dalšími vizemi o svatém Ondřejovi. To ale mělo opačný efekt. Mnoho vojáků začalo Petra považovat za podvodníka a někteří i začali zpochybňovat pravost svatého kopí.¹²⁹ Petr, aby dokázal pravost kopí, se rozhodl projít mezi dvěma hořícími hromadami dříví, přičemž držel kopí

¹²⁴ DUGGAN, s. 59.

¹²⁵ DE CHARTRES, s. 41.

¹²⁶ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 53.

¹²⁷ BRIDGE, s. 73.

¹²⁸ HROCHOVÁ, *Křížové výpravy ve světle soudobých kronik*, s. 62.

¹²⁹ BRIDGE, s. 74–75.

nad hlavou. Petr přechod zvládl, ale po dvanácti dnech zemřel v důsledku popálenin. Petrovi odpůrci tak měli důkaz o nepravosti relikvie.¹³⁰

Během obléhání Arku bylo od Tankreda navrženo, aby se vyčkalo na nové posily. Císař informoval křižáky, že vyšle na pomoc s obléháním Jeruzaléma byzantské vojsko, avšak západní bojovníci by museli čekat až do června. Křižáci se nakonec rozhodli postupovat dál bez Alexiovy pomoci, jelikož už nevěřili, že by se Byzance nějakým způsobem zapojila do boje proti muslimům.¹³¹ V tu dobu dorazili ke křižákům vyslanci egyptského chalífy. Egypťané se obávali ztráty území na úkor křižáků, proto vyslanci navrhli, že za ukončení bojů bude všem křesťanům umožněn přístup do Jeruzaléma. Křižáci však byli ochotni zastavit postup pouze za předpokladu, že část Palestiny, včetně svatých míst, bude předána jim. Obě strany ale odmítaly slevit ze svých nároků, a tak jednání skončilo neúspěchem.¹³² Zároveň probíhala spojenecká jednání mezi císařem Byzance a egyptským chalífou. Spojenectví se mělo týkat boje proti Turkům. Křižáci se později o tomto jednání dozvěděli. Výsledkem bylo ještě větší prohloubení už tak negativních vztahů mezi křižáky a Byzantskou říší.¹³³

Dne 16. května křižáci upustili od obléhání Arku a začali postupovat dál na jih, aby se dostali co v nejkratší době k Jeruzalému. Křižáci se tak chtěli vyhnout většímu vojenskému střetnutí s fátimovským chalífátem. Po neúspěchu u Arku došlo k omezení vůdčího postavení Raimonda a navrátilo se ke kolektivnímu vedení.¹³⁴ Cesta Palestinou byla pro křižáky poklidnou. Zdejší obyvatelé totiž neměli v oblibě své egyptské pány. Během cesty kolem Tripolisu a Bejrútu poskytli křižákům zdejší emírové peníze, koně a zásoby. Obyvatelé dalších měst, jako bylo Sidon, Tyros, Akra, Haifa a Jaffa, křižáky vítali. Následně vojsko došlo k město Ramla, které bylo vyklizeno, jelikož se zdejší muslimové obávali příchodu křižáků. Křižáci pak město převzali a dosadili tam katolického biskupa, který se i staral o správu města.¹³⁵ Na začátku června byli

¹³⁰ DUGGAN, s. 62.

¹³¹ Tamtéž, s. 62.

¹³² TYERMAN, s. 152–154.

¹³³ DUGGAN, s. 62.

¹³⁴ TYERMAN, s. 154.

¹³⁵ BRIDGE, s. 75.

křížáci již v blízkosti Jeruzaléma. Raimond navrhnul, aby si vojsko udělalo menší odbočku do fátimovského Egypta a dobylo nějaké území. Tento návrh však ostatní velitelé zamítli. Během noci 6. června se Tankred vydal do nedalekého města Betlém. Tankred touto odbočkou chtěl zjistit, jaké jsou v tomto městě šance na převzetí vlády. Křížácké vojsko mezitím zajistilo vesnice a opevněná místa v okolí Jeruzaléma. Následně 7. června křížáci po všech strastech, které zažili během křížové výpravy, dorazili ke konečnému cíli.¹³⁶

Jeruzalém byl ještě během obléhání Antiochie křížáky ve vlastnictví seldžuckých Turků. Fátimovský Chalífát se v tu dobu pokusil získat spojení s křížáky, jelikož Turci byli jejich společnými nepřáteli. Turci totiž při své expanzi před dvaceti lety dobyli Palestinu na úkor Egyptanů. Fátimovci si tak slibovali, že spojení s křesťany, kteří působili Turkům velké problémy, jim pomůže navrátit jejich ztracené území. Křížáci však s Palestinou měli vlastní plány, spojenecká jednání tak skončila neúspěchem.¹³⁷ „*Proto se fátimovský vezír al-Afdal rozhodl, že podnikne proti tureckým vetřelcům v Palestině odvetné tažení sám, spoléhaje jen na vlastní egyptské síly.*”¹³⁸ Když se egyptský vezír dozvěděl, že křížáci porazili početné vojsko emíra Korbughy, nechal vyslat své vojsko do Palestiny. Po krátké době získali Egyptané Jeruzalém a během léta 1098 i celou Palestinu.¹³⁹

Muslimové byli na příchod křížáků připraveni. Místodržící Jeruzaléma, Iftichár al-Daula, nechal nashromáždit zásoby potravin, otrávit vodu ve studnách v okolí města a z bezpečnostních důvodů vyhnal i všechny křesťany. Obránci tedy neměli v úmyslu město vydat jen tak zadarmo.¹⁴⁰ Křížáci byli po příchodu svatým městem ohromeni. Kvůli všem strastem, kterým křížáci dokázali čelit, považovali sebe za předurčené k vysvobození Jeruzaléma z rukou nevěřících.¹⁴¹ Dobytí Jeruzaléma ale nebylo tak jednoduché. Křížáci tehdy měli k dispozici už pouhých 12 000 vojáků. Město tím pádem nemohlo být obleženo po celém svém

¹³⁶ TYERMAN, s. 155.

¹³⁷ HROCHOVÁ, *Křížáci ve Svaté zemi*, s. 54.

¹³⁸ HROCHOVÁ, *Křížáci v Levantě*, s. 57.

¹³⁹ Tamtéž, s. 58.

¹⁴⁰ NICOLLE, s. 72.

¹⁴¹ TATE, s. 44.

obvodu. Vojsko se tak rozdělilo a usadilo se u severní a západní části hradeb. Zanedlouho na křižáky dolehla opatření obránců Jeruzaléma. Otrávené studny spolu s vysokými teplotami stěžovaly obléhání. Zároveň v okolí, kvůli suchu, nebyl dostatek potravin, křižáky tak začínal trýznit hlad. Později se křižákům doneslo, že k Jeruzalému míří na pomoc egyptské vojsko, bylo tedy třeba rychle jednat.¹⁴² Dne 13. června se vojsko tedy rozhodlo zaútočit, ale kvůli nedostatku dřeva byli po chvíli zatlačeni, měli totiž jen jeden zlézací žebřík. Situace tak nevypadala pro křesťany dobře, ale naštěstí 17. června dorazily do Jaffy janovské lodě. Ty s sebou přivezly zásoby, stavební materiál a inženýry pro stavbu obléhacích věží.¹⁴³ Během stavby obléhacích věží začal křižáky sužovat horký vítr, kterému Arabové říkají chamsín. Vítr připomíná tok vzduchu z vysoušeče vlasů. Obléhání Jeruzaléma se tak stávalo čím dál tím víc nesnesitelné. Křižáci se tak začali obávat, že je Bůh opustil. Někteří tvrdili, že je to trest za Tankredovo uzurpátorství Betléma. Podle jiných to bylo kvůli vzájemným hádkám velitelů výpravy ohledně budoucí správy Jeruzaléma. Každý z nich si totiž nárokoval jeruzalémskou královskou korunu pro sebe.

S vědomím, že brzy mohou k Jeruzalému dorazit egyptské posily, museli křižáci dobývání města v co nejbližší době dokončit. Dne 5. července vystoupil kněz Petr Desiderius a pověděl křižákům o své vizi, ve které se mu zjevil zesnulý biskup Adhémar le Puy a sdělil mu, že křižáci během devíti dnů dobytí Jeruzalém, pokud zanechají hádek, dodrží jednodenní půst a v pokoře obejdou město bosí.¹⁴⁴ Hned na to začal bez výhrad půst a 8. července obešli všichni účastníci výpravy Jeruzalém za posměchu přihlížejících muslimů. Následně se všichni shromáždili na Olivetské hoře, kde naslouchali projevu duchovních a kde došlo k usmíření velitelů. Křižáci tak s nově nabitou morálkou byli připraveni na konečný útok.¹⁴⁵

Pozdě večer 13. července se křižáci rozhodli zaútočit. Vojsko se rozdělilo a vedlo útok ze tří stran. První část vojska byla pod vedením Godefroye a útočila

¹⁴² DUGGAN, s. 63–64.

¹⁴³ NICOLLE, s. 73–76.

¹⁴⁴ BRIDGE, s. 77–78.

¹⁴⁵ TYERMAN, s. 156.

na severní část hradeb. Druhé části velel Raimund, ten se svými oddíly útočil z jihu. Poslední útok směřoval ze severozápadu, zde se pomocí žebříků snažili dostat na hradby Tankredovi vojáci. Křižáci na severu a na jihu však nemohli hned použít oblévací věže, jelikož jim v tom bránil hradební příkop, který bylo třeba zasypat. To vojákům zabralo celý den, poněvadž byli pod neustálou palbou lučištníků. Ráno 15. července už obě věže byly u hradeb, započaly tak lité boje o jejich ovládnutí. Godefroyovým mužům se dařilo postupovat k bráně svatého Štěpána, kterou se po chvíli podařilo otevřít. V ten okamžik se Tankredovi a zbylí Godefroyovi vojáci nahruli do města a obrana na severu se zhroutila. Obránci na jihu se následně stáhli do Davidovy věže a aby zachránili své životy, zaplatili Raimundovi výkupné.¹⁴⁶ Oddíly útočící ze severu následně rozpoutaly ve městě rabování a krveprolití, kterého nebyli ušetřeni ani civilisté a ani židé. K nejhrošším masakrům došlo na Chrámové hoře, kam se stáhli muslimští obránci, a v hlavní synagoze, kde se ukrývali místní židé. Křižáci však synagogu, spolu s lidmi ukrytými uvnitř, zapálili. Jediný Raimond se svými muži se vyhnul vraždění židů, přesto mnoho z nich skončilo v zajetí. Jen malé množství židů mohlo bezpečně odejít.¹⁴⁷ Vyprávění o křižáckém řádění v Jeruzalémě se rozšířilo mezi okolními muslimskými státy. Mnoho lidí, když se doslechlo o utrpení jeruzalémských muslimů, propuklo v pláč a jejich srdce se zarmoutila.¹⁴⁸

Nyní, když byl Jeruzalém v rukou křesťanů, bylo zapotřebí vyřešit vládní záležitosti města. K dispozici však nebyla autorita, která by tento problém vyřešila. Bývalý jeruzalémský patriarcha v nedávné době zemřel na Kypru, do tohoto momentu nebyl zvolen nový papežský legát a samotný papež Urban II. zemřel těsně před dobytím Jeruzaléma. Vyřešení vlády Jeruzaléma proto spočívalo na křižácích.¹⁴⁹ Na vůdcovském shromáždění se tak naskytla otázka jmenování krále, duchovenstvo ale namítlo, že nejprve musí být jmenován patriarcha, jímž se stal kaplan Arnoul Malecorne de Rohes. Následně se začalo řešit jmenování krále Jeruzaléma. V této otázce se vybíralo mezi dvěma

¹⁴⁶ DUGGAN, s. 65–66.

¹⁴⁷ NICOLLE, s. 81–82.

¹⁴⁸ GABRIELI, s. 39.

¹⁴⁹ DUGGAN, s. 66.

kandidáty, kterými byli Raimond z Toulouse a Godefroy z Bouillonu. V Raimondův prospěch hrál jeho urozený původ, ovšem mezi křižáky se netěšil velké oblibě, kvůli své aroganci a chabým vojenským úspěchům, a často byl kritizován za paktování s Byzantinci. Godefroy, na rozdíl od svého oponenta, měl mezi křižáky pověst statečného a zbožného bojovníka.¹⁵⁰ Z úcty byla královská koruna nejprve nabídnuta Raimondovi, jelikož byl nejstarším velitelem. Ten ji však odmítl. Královská koruna tak připadla Godefroyovi, ale i on korunu odmítl. Godefroy totiž nechtěl, aby se jeho jmenování králem stalo předmětem rozporů mezi křižáky. Z tohoto důvodu tedy přijal titul Ochránce Svatého hrobu. Raimonda však jmenování Godefroye jako vládce Jeruzaléma zklamalo, rozhodl se tedy odjet se svými vojáky do Jericha.¹⁵¹

První křížová výprava tak skončila úspěchem křesťanského vojska. Výsledkem toho byl vznik Jeruzalémského království, kterému bylo podřízeno Knížectví antiochijské a Hrabství edesské.¹⁵²

¹⁵⁰ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 61.

¹⁵¹ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 65.

¹⁵² FRANZEN, August, *Malé církevní dějiny*, Praha 1995, s. 147.

Jeruzalémské království

Krátce po vzniku Království jeruzalémského hrozila tomuto novému státnímu útvaru zkáza. Stále existovala hrozba útoku egyptského vojska, ze kterého měli křižáci od poloviny června obavy. Naneštěstí Godefroy neměl na případný útok dostatek mužů. Dobytím Jeruzaléma totiž pro většinu křižáků výprava skončila. Jen malé množství vojáků se zde rozhodlo zůstat. Avšak po dobytí Svatého města nebylo po blížící se armádě ani stopy a egyptské loďstvo se stáhlo od Jaffy. Část křižáků se tak vydala na průzkumnou výpravu k Nábulusu a do Jaffy začaly připlouvat lodě se zásobami a posilami.¹⁵³ Mezitím však egyptské vojsko postupovalo k Askalonu. Egyptského vezíra al-Afdala pobouřilo chování křesťanů po dobytí Jeruzaléma, chtěl tedy přinutit křižáky k vojenskému střetnutí a nebo oblehnout Jeruzalém s nimi uvnitř hradeb. Když se Godefroy dozvěděl o postupu Egyptů, rozhodl se k odvážnému plánu, a sice utkat se s nimi v otevřené bitvě. Proto nechal zrušit průzkumnou výpravu a s vojáky, které měl k dispozici, se vydal směrem na západ. V ranních hodinách 12. srpna dorazili křižáci k Askalonu a nedaleko spatřili tábor nepřátel. Egyptané nevěděli o přítomnosti křižáků, kteří se rozhodli využít momentu překvapení. Zaskočení egyptští vojáci nedokázali čelit evropským válečníkům, a tak jim nezbývalo nic jiného než se dát na útěk.¹⁵⁴ Po vydařeném vítězství začalo obléhání Askalonu. Zdejší muslimové se obávali, že po dobytí města začne stejné řádění křesťanů jako v Jeruzalémě, proto se rozhodli vzdát Raimondovi. Tato situace rozčílila Godefroye, a tak mezi oběma veliteli začala hádka. To však vyústilo k odchodu většiny křižáků. Jediní zbyli Godefroy, Tankred a jejich pár vojáků, ale i oni se po chvíli rozhodli stáhnout, a tak Askalon zůstal v rukou muslimů.¹⁵⁵

Po návratu do Jeruzaléma začal Godefroy administrativní činnost. Vydávaly se zákony, organizovala se léna, udělovala se privilegia a poskytovaly se granty kostelům a obchodním městům. Dále došlo ke vzniku zákoníku,

¹⁵³ KOVAŘÍK, s. 135–136.

¹⁵⁴ BARBER, Malcolm, *The Crusader states*, New Haven 2012, s. 53–54.

¹⁵⁵ NICOLLE, s. 87.

známého jako Assises de Jérusalem. Rovněž došlo k uzavření spojení s Benátkami a během roku 1100 okolní muslimská města uznala jeruzalémskou svrchovanost, jednalo se o Akru, Askalon, Caesareu, Damašek a Aleppo.¹⁵⁶

Na konci roku 1099 dorazil do Jeruzaléma nový papežský legát Daimbert z Pisy, spolu s posilami z Itálie. Hned po svém příchodu nahradil na postu patriarchy Arnoula Malecorna a následně se snažil vůči své pozici podřídít Godefroye. Z tohoto důvodu se Ochránce Svatého hrobu a jeruzalémský patriarcha mnohokrát dostali do sporu. Celou situaci zhoršoval fakt, že Daimbert měl podporu italských rytířů. Později v létě 1100 připluli do přístavu v Joppě benátské lodě s posilami, které měly křižáků pomoci při dalším dobývání. Godefroy se rozhodl za nimi přijet a přivítat je, avšak po krátké době se vrátil do Jeruzaléma, kde 18. srpna zemřel. V tento okamžik Daimbert předpokládal, že převezme úplnou kontrolu nad Jeruzalémským královstvím, to se však nelíbilo rytířům sloužící Godefroyovi, a proto vyslali posla do Edessy s žádostí, aby se Balduin ujal koruny.¹⁵⁷ Daimbert se o žádosti dozvěděl, a tak vyslal vlastního posla k Bohemundovi s žádostí o pomoc. Posel však byl během cesty zajat Turky, zpráva tak nebyla doručena. Navíc Bohemund podnikl tažení na sever proti emíru Malikovi, během něhož padl do zajetí. Balduin v tu dobu ještě neměl tušení o situaci v Jeruzalémě, proto chtěl zabránit dalšímu postupu Turků na severu.¹⁵⁸ Při zastávce v Edesse se však dozvěděl o událostech v Jeruzalémě, a tak Balduinův další postup směřoval na jih. Do Svatého města dorazil na počátku listopadu a po dvou dnech byl korunován králem jeruzalémským. Vzápětí Balduin I. potvrdil Daimberta jako patriarchu, aby urovnal tuto situaci.¹⁵⁹

Na podzim roku 1100 a na začátku roku 1101 začaly putovat do Svaté země nové skupiny křesťanů, aby posílily obranu nového království. Když tato výprava dorazila ke Konstantinopoli, ujal se jejího velení Raimond, který byl náhodou v tu dobu u císaře. Později se připojil i Štěpán z Blois, aby odčinil svůj

¹⁵⁶ CONDER, Claude, Reignier, *The Latin Kingdom of Jerusalem: 1099 to 1291 A.D.*, Milton 2011, s. 69–70.

¹⁵⁷ MUNRO, Dana, Carleton, *The Establishment of the Latin Kingdom of Jerusalem*. In: *The Sewanee Review* 32, 1924, 3, s. 262–267.

¹⁵⁸ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 75–76.

¹⁵⁹ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 71–72.

útěk z roku 1098. Během cesty Anatolií se vojsko dozvědělo, že Bohemund byl zajat Turky. Jelikož měl antiochijský kníže mezi Evropany pověst hrdiny, rozhodlo vojsko vydat na jeho záchranu. Proti tomu se stavěl hrabě Raimond, avšak vojáci nedbali jeho námitkám. Záchranná mise ale skončila neslavně. Evropané byli Turky přepadeni u Marsifanu a jediní vyvázli Raimond a Štěpán se svými druhy. Jeruzalémské království tak přišlo o početné posily, které by velkou měrou přispěly k zajištění státu.¹⁶⁰ Naštěstí během Velikonoc roku 1101 opět dopluly do Jaffy janovské lodě, které s sebou přivezly tolik potřebné posily. Ty, během následujících pěti let, sehráli klíčovou roli při Balduinových snahách o rozšíření hranic Jeruzalémského království. Hned téhož roku se jim povedlo dobýt Arsuf a Caesareu. Tento úspěch byl roku 1104 završen dobytím Akre, která se následně stala nejdůležitějším přístavem království.¹⁶¹

Zatímco Janované dobývali pobřeží, čelil Balduin I. třem egyptským invazím. Ve všech třech případech došlo ke střetnutí u Ramly. První invaze začala roku 1101. V tu dobu měl jeruzalémský král k dispozici jen přes tisíc vojáků, přesto dokázal v bitvě zvítězit. Další rok začala druhá invaze, avšak zpočátku to pro Jeruzalém vypadalo špatně. Král Balduin totiž proti Egyptanům vytáhl pouze s dvěma sty rytíři a s pár pěšáky. Bitva tak skončila porážkou křižáků. Jeruzalémskému králi se naštěstí povedlo uprchnout a nějakou dobu se musel skrývat v horách. Zanedlouho však dorazil do Jaffy, kde shromáždil nové vojsko a následně dokázal znovu egyptskou armádu zatlačit zpět na jejich území. K poslední invazi došlo v létě roku 1105. Tentokrát měla egyptská armáda pomoc z Damašku, ale i jeruzalémské vojsko se rozrostlo o mnoho vojáků. Bitva byla svedena na konci srpna a i v tomto případě dokázali křesťané zvítězit.¹⁶²

Roku 1102 se ke křižákům doneslo, že císař Alexios nabídl výkupné za Bohemunda. Balduinovi bylo jasné, že by Bohemunda čekalo mučení jako trest za prisvojení Antiochie, proto nechal shromáždit zlato, aby bylo možné Bohemunda vykoupit. Bohemund tak byl zachráněn a další rok mu byla vrácena

¹⁶⁰ DUGGAN, s. 77–78.

¹⁶¹ BARBER, s. 113–114.

¹⁶² Tamtéž, s. 116–118.

vláda nad Antiochií.¹⁶³ V roce 1104 se Antiochijské knížectví a Edesské hrabství dostalo do konfliktu s Turky. Spojené antiochijské a edesské oddíly obléhaly město Harran, avšak později dorazili Turci z Mosulu a křižáky porazili. Balduin de Bourg, současný vládce Edessy, byl zajat, ale Tankred a Bohemund dokázali utéct. Tato situace byla ideální pro Byzanc, která následně obsadila křižácká města v Kilikii. Následně se hrabě antiochijský vypravil do Itálie, aby shromáždil nové vojsko, které mělo zničit Byzantskou říši. Tankred mezitím spravoval oba křižácké státy.¹⁶⁴ Roku 1107 dorazilo nové Bohemundovo vojsko do Anatólie, avšak zde byl jejich postup zastaven byzantskou armádou a Bohemund byl donucen se vzdát a vydat Antiochii císaři. Bohemund s podmínkami souhlasil a vrátil se do Tarentu, kde dožil zbytek svého života. Antiochie se ale nikdy nestala vazalem Byzance, jelikož Tankred, který v tu dobu spravoval Antiochijské knížectví, nepovažoval podmínky závazné.¹⁶⁵ Zatímco byl Bohemund v Evropě, Tankred rozšířil území Antiochie. Následně začal uvažovat o připojení území Edessy k Antiochijskému knížectví. Tento nápad však zkomplikoval návrat Balduina de Bourg ze zajetí, jelikož se dožadoval navrácení vlády na Edessou. Mezi oběma křižáky následně došlo k vojenskému konfliktu, kterého se na obou stranách účastnili Turci.¹⁶⁶ V tu dobu probíhalo obléhání Tripolisu pod velením Bertranda ze Saint-Gilles, jenž byl nástupcem Raimonda, který zemřel v roce 1105. K obléhání se později připojili Balduin I. a Tankred. Král Balduin při této příležitosti donutil Tankreda sjednat mír, a tak skončila válka mezi Antiochií a Edessou. V polovině roku 1109 byl dobyt Tripolis a vláda nad městem byla ponechána Bertrandovi. Tak došlo ke vzniku Tripolského hrabství.¹⁶⁷

V následujících letech pokračovalo Jeruzalémské království ve své expanzi. Roku 1110 dobyli Balduin I. s Bertrandem Bejrút. Následně Svatou zemi navštívil norský král Sigurd, s jehož pomocí byl dobyt Sidon. Křižácké státy tak ovládly celé pobřeží Palestiny. Roku 1118 vytáhl král Balduin proti

¹⁶³ DUGGAN, s. 77.

¹⁶⁴ CONDER, s. 84.

¹⁶⁵ BARBER, s. 132.

¹⁶⁶ TYERMAN, s. 186–188.

¹⁶⁷ GABRIELI, s. 50–51.

Egyptu s cílem zabezpečit hranice na jihu. Tato výprava však byla pro jeruzalémského krále úplně poslední. U břehů Nilu totiž onemocněl a dne 2. dubna 1118, během cesty do Jeruzaléma, zemřel.¹⁶⁸ Jelikož Balduin I. neměl žádného mužského dědice, bylo třeba vyřešit otázku nástupnictví. Část křižáků navrhovala, aby se trůnu ujal Eustach III. z Boulogne, jenž byl bratrem zesnulého Balduina. Protistrana, v čele s patriarchou Arnoulem Malecornem, chtěla na jeruzalémský trůn dosadit Balduina de Bourg, aby se vyhnulo delší době bezvlády, jelikož Eustach dosud nebyl v zámoří přítomen. Samotný král Balduin si přál za svého nástupce bratra Eustacha, pokud by však královskou korunu odmítl, měl trůn připadnout Balduinovi de Bourg. Příznivci Eustacha se proto rozhodli pro svého kandidáta vypravit. Za jejich nepřítomnosti však do Jeruzaléma dorazil hrabě Balduin, a tak došlo k jeho zvolení. Když se Eustach dozvěděl o nabídce jeruzalémské koruny, vydal se spolu se svými příznivci do Jeruzaléma. V Apulii se ale dozvěděl, že králem již byl zvolen Balduin, z toho důvodu se Eustach rozhodl pro návrat domů.¹⁶⁹

Balduin II. získal po svém předchůdci stát, jehož existence byla vojensky zabezpečena. Ovšem samotné cesty uvnitř království už tak bezpečné nebyly. Poutníci, putující do Svaté země, byli často přepadáni Turky, kteří se ukrývali ve skalách. Mnoho lidí tak svou pouť nedokončilo. Aby se předešlo zbytečnému zabíjení křesťanů, založili Hugo z Payns a Godefroy ze Saint-Omer roku 1119 skupinu rytířů, která měla poskytovat poutníkům ochranu. Zanedlouho získali ke své činnosti patronaci samotného krále a později i povolení se usadit v blízkosti Šalamounova chrámu, odkud vznikl jejich název: Řád chudých rytířů Kristových a chrámu Šalamounova, zkráceně z latinského názvu řád templářů. Dle templářské řehole se rytíři zavazovali k osobní chudobě, poslušnosti a k boji proti nevěřícím. Řád postupně získával pro svou činnost nové členy a jejich vliv se rozšířil po celé Evropě.¹⁷⁰ Mezi lety 1126 a 1136 došlo k přetransformování řádu hospitaliérů ve vojensko-rytířský řád. Kořeny tohoto

¹⁶⁸ HROCHOVÁ, *Křižáci v Levantě*, s. 92–94.

¹⁶⁹ MURRAY, Alan V., *Baldwin II and his nobles. Baronial factionalism and dissent in the kingdom of Jerusalem, 1118-1134*. In: *Nottingham Medieval Studies* 38, 1994, s. 61–62.

¹⁷⁰ HROCHOVÁ, *Křižáci ve Svaté zemi*, s. 95.

řádu sahají až do 6. století. V té době vznikl v Jeruzalémě u kostela Panny Marie špitál, který ošetřoval poutníky putující do Svaté země. V polovině 11. století odkoupili špitál italští obchodníci a následně došlo k jeho přebudování. Po vzniku Jeruzalémského království došlo k rozšíření špitálu a k vybudování kostela svatého Jana Křtitele. Následně zde došlo ke vzniku špitálního bratrstva, které se stalo známé jako: špitální bratři sv. Jana Křtitele Jeruzalémského. Postupně se k tomuto bratrstvu začali přidávat křižáci a roku 1113 bylo papežem prohlášeno za církevní řád.¹⁷¹ Posledním řádem, který vznikl v období první křížové výpravy byl řád rytířů svatého Lazara. Dle samotného řádu sahají jejich počátky až ke špitálu pro malomocné, který vznikl 125 let před Kristem. Když křižáci dobyli roku 1099 Jeruzalém, byl špitál svatého Lazara součástí řádu Johanitů. Jelikož se ale špitál zaměřoval na malomocné a do řádu vstupovali rytíři zasaženi touto nemocí, začalo pomalé oddělování lazaritů a johanitů. Tento proces byl ukončen roku 1120, kdy se oba řády staly samostatnými institucemi.¹⁷²

¹⁷¹ BUBEN, Milan, *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve. Řády rytířské a křížovníci*, Praha 2002, s. 29–30.

¹⁷² Tamtéž, s. 158–159.

Závěr

Přes všechny útrapy, kterým křižáci během výpravy čelili, se jim povedlo dosáhnout zdárného konce. Velká část dobytého území však nebyla Byzantské říši vrácena, kvůli sporům a vzájemné nedůvěře obou stran. Tímto se tak rozplynula šance na sjednocení východní a západní církve. Přesto porušení dohody mezi křižáky a Byzancí nebyla pro císaře Alexia žádnou pohromou. Existence křižáckých států byla nesmiřitelnou záležitostí pro muslimy, Byzantská říše tak měla na nějakou dobu klid od turecké expanze.

Za zmínku stojí celkový podíl Bohemunda z Tarentu na úspěšnosti první křížové výpravy. Díky jeho lstivosti a taktickým schopnostem se křižácké vojsko vyhnulo několika porážkám. O jeho významnosti rovněž svědčí fakt, že byl mezi muslimy považován za nejobávanějšího křižáka. Proto lze považovat Bohemunda za jednoho z nejvýznamnějších křižáckých velitelů. Třeba je ale také přihlédnout na to, že muslimský svět byl plný vzájemných rozporů, což rovněž přispělo k vítězství křižáků. Navíc by jednotnost muslimů zabránila upevnění křižáckých států, jelikož se po dobytí Jeruzaléma mnoho křižáků vrátilo domu. Křižácké státy tak nedisponovali dostatečnou vojenskou silou, tudíž by nemohly čelit případné muslimské koalici. Tím ale nechci znevažovat vládu Goderoye a Balduina I., jejichž úsilí za zajištění opěrných bodů pro Jeruzalémské království je úctyhodné. Avšak úspěch při rozšiřování Jeruzalémského království byl výsledek neschopnosti muslimských vládců.

Opomenout by se neměly masakry, kterých se křižáci na muslimských civilistech dopustili po dobytí Jeruzaléma. Stejný osud čekal i jeruzalémské židy, křižáci je totiž brali jako pomocníky bezvěrců. Jeruzalémské masakry tehdy šokovaly všechny okolní muslimské státy, což následně zhoršilo celkový pohled muslimů na křesťany. Křížová výprava však nejprve začínala jako ušlechtilý čin, nýbrž cílem byla záchrana východních souvěrců před tureckým útlakem. Tento cíl se však později zvrhl v honbu za ziskem půdy nebo bohatství, ale křižácké řádění však zhoršilo celkový dojem z první křížové výpravy.

Seznam použité literatury

- BARBER, Malcolm, *The Crusader states*, New Haven 2012.
- BRIDGE, Antony, *Křížové výpravy*, Praha 1995.
- BUBEN, Milan, *Encyklopedie řádů, kongregací a řeholních společností katolické církve. Řády rytířské a křížovníci*, Praha 2002.
- CAHEN, Claude, *An Introduction to the First Crusade*. In: *Past and Present* 6, 1954, 1, s. 6–30.
- CHARANIS, Peter, *Byzantium, the West and the origin of the first crusade*. In: *Byzantion* 19, 1949, s. 17–36.
- CONDER, Claude, Reignier, *The Latin Kingdom of Jerusalem: 1099 to 1291 A.D.*, Milton 2011.
- COWDREY, Herber, Edward, John, *Pope Urban II's preaching of the first crusade*. In: *History* 55, 1970, 184, s. 177–188.
- DE CHARTRES, Foucher, *Fulchera Chartresského historie Jeruzalémská. Čili děje rytířstva křesťanského na výpravě do země svaté od léta páně MXCV do MCXXVII a kralování obou Balduinů v Jeruzalémě*. Praha 1919.
- DUGGAN, Alfred, *Křížácké výpravy*, Praha 1973.
- FRANZEN, August, *Malé církevní dějiny*, Praha 1995.
- GABRIELI, Francesco, *Křížové výpravy očima arabských kronikářů*, Praha 2010.

- HROCHOVÁ, Věra, HROCH, Miroslav, *Křižáci v Levantě*, Praha 1975.
- HROCHOVÁ, Věra, HROCH, Miroslav, *Křižáci ve Svaté zemi*, Praha 1996.
- HROCHOVÁ, Věra, *Křížové výpravy ve světle soudobých kronik*, Praha 1982.
- CHARVÁT, Petr, *Pražští židé a první křížová výprava*. In: *Archaeologia historica* 34, 2009, 1, s. 835–838.
- KOMNĚNÉ, Anna, *Paměti byzantské princezny*, Praha 1996.
- KOVAŘÍK, Jiří, *Meč a Kříž. Rytířské bitvy a osudy I. 1066–1214*, Praha 2005.
- MUNRO, Dana, Carleton, *The Establishment of the Latin Kingdom of Jerusalem*. In: *The Sewanee Review* 32, 1924, 3, s. 258–275.
- MURRAY, Alan V., *Baldwin II and his nobles. Baronial factionalism and dissent in the kingdom of Jerusalem, 1118-1134*. In: *Nottingham Medieval Studies* 38, 1994, s. 60–85.
- NICOLLE, David, *První křížová výprava 1096-99. Dobyetí Svaté země*, Praha 2007.
- RAJLICH, Jiří, *Křížové výpravy a papežská politika*. In: *Historický obzor* 8, 1997, 3–4, s. 57–64.
- ŠEDIVÝ, Jaroslav, *Tajemství a hříchy rytířů templářského řádu*, Praha 1999.
- TATE, Georges, *Křižáci v Orientu*, Praha 1996.

TYERMAN, Christopher, *Svaté války. Dějiny křížových výprav*, Praha 2012.

ZÁSTĚROVÁ, Bohumila, *Dějiny Byzance*, Praha 1992.

Resumé

The Bachelor thesis focuses on the First Crusade from its declaration to the conquest of Jerusalem. The thesis then continues with the description of the beginnings of the kingdom of Jerusalem. It ended with the origin of knight orders which arose shortly after the First Crusade. The thesis describes the reasons for the proclamation of the First Crusade, which were primarily a request for assistance in the conquest of lost territory by the Byzantine Empire and the effort to restore papal power and then summarizes important participants. It also includes all the battles in which the Crusaders took part and summarizes the development of relations between the Crusaders and the Byzantine Empire. Towards the end of the thesis, it looks at the expansion of the territory of the Kingdom of Jerusalem along the coast of Palestine. It also briefly summarizes Godefroy's administrative activities and his disputes with Patriarch Daimbert. At the same time, it describes the circumstances of the election of Baldwin of Boulogne and his successor Baldwin de Bourg as King of Jerusalem. The thesis culminates in knight orders that were created during the beginnings of the Kingdom of Jerusalem.